

Beredskap för mjölgårdar

Det här faktabladet vänder sig till dig som är mjölkproducent och vill veta mer om varför vissa åtgärder är viktiga, och hur de kan genomföras. Hygien, snabb kylning och fungerande reservkraft är centralt för att du ska kunna fortsätta leverera livsmedelssäker mjölk även vid längre störningar i el, transporter eller arbetskraft.

Hygien, kylning och driftberedskap

För att mjölken ska kunna gå att använda som livsmedel är hygien och kylning två viktiga aspekter att planera kring för att minska sin sårbarhet. Tillgång till reservkraft brukar vara en grundförutsättning för att kunna mjölka vid strömavbrott.

- Skapa tydliga rutiner så att även personal som inte brukar arbeta hos dig kan utföra mjölkkningsrutinerna.
- Regelbunden kontroll: Följ mjölk kvaliteten så att den inte försämras på grund av foderändringar eller brister vid rengöring av utrustning.
- Bufferttank eller överkapacitet i mjölk tanken minskar risken för att behöva kassera mjölk vid förseningar i upphämtning.
- Ha en plan för mjölkupphämtning även vid transportproblem. Informera mejeriet om eventuella avbrott i produktionen.

Reservkraft - teknik, test och underhåll

- Se till att reservkraft kan driva mjölk anläggningen, kyla mjölken och pumpa vatten (samt eventuellt värma för att undvika frysning). Ha bränsle för minst 2–3 veckors drift.
- Konsultera elektriker så att användning av reservaggregat inte riskerar förstöra känslig elektronik (exempelvis kretskort i utrustning som vakuumpump, mjölk tank, mjölkkningsanläggning).
- Träna regelbundet på att stänga av strömmen och köra med reservaggregatet.

Kyl- och vattensystem

- Mjök måste kylas snabbt för att hålla kvaliteten – säkerställ att kylsystemet fungerar vid strömavbrott.
- Rent kallt och hett vatten behövs för att rengöra mjölkningssystem och mjölktankar – säkerställ att reservlösningar finns. Lagerhåll diskmedel och eventuellt spendopp och spensprej.

Plan B för mjölkning

- Ha en plan för vad du ska göra om maskinmjölkningen inte fungerar alls. Går det att handmjölka? Kan djuren sinläggas? Kan mjölkorna gå som am- eller dikor? Behöver djur slaktas ut?

Om mjök behöver kasseras

- Mjök av god hygienisk kvalitet kan ges till kalvar och även blandas i fodret till de äldre djuren (OBS! Tänk på att idisslare behöver gradvis tillvänjning vid ändringar i foderstaten).
- Mjök får spridas på mark om miljöreglerna för spridning följs. Vanligast är att kasserad mjök töms i gödselbrunnen.

Transport och reservvägar

- Planera alternativa transportvägar för att få ut mjölken/slaktbilen vid blockeringar som kan uppstå på grund av till exempel översvämningar eller nedfallna träd.

Skydda gårdens anläggningar

- Reservplatser: Vid kriser och störningar kan möjligheten att skicka i väg djur till slakt begränsas. Du bör ha visst utrymme och foder att ha kvar djuren längre än planerat.
- Stalla in djuren.
- Skörda så mycket foder som möjligt innan det radioaktiva nedfallet kommer.
- Täck över skördade grödor med plast eller annat vattentätt material.

Bilagor och fördjupningar

- För kompletterande information, se checklisten ”Idisslare mjök och kött”.

Materialet har tagits fram inom ramarna för projektet När krisen eller kriget kommer – beredskapsplanering i primärproduktionen av svenska livsmedel. Ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt, Länsstyrelserna i Norrbottens och Gotlands län, Lantbrukarnas riksförbund, Hushållningssällskapet, Gård & Djurhälsan, Växa, Skånesemin, Svensk Fågel och Svenska Ägg. Projektet finansieras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.